

Postanowienie z dnia 23 listopada 2006 r.

II UZ 27/06

Do skargi kasacyjnej od wyroku sądu drugiej instancji wydanego przed wejściem w życie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.), wniesionej po jej wejściu w życie, stosuje się przepisy tej ustawy.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Zbigniew Hajn, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 23 listopada 2006 r. sprawy z odwołania Grażyny M. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w P. o rentę z tytułu niezdolności do pracy, na skutek zażalenia odwołującej się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 20 czerwca 2006 r. [...]

o d d a l i ł zażalenie.

U z a s a d n i e

Postanowieniem z dnia 20 czerwca 2006 r. Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawczynie Grażyny M. od wyroku tego Sądu z dnia 1 marca 2006 r. z uwagi na niewniesienie od tejże skargi opłaty podstawowej wymaganej przez przepis art. 36 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398).

W zażaleniu na powyższe postanowienie wnioskodawczynie zarzuciła rażące naruszenie prawa materialnego, a to art. 149 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że zakończenie postępowania w danej instancji kończy się wydaniem orzeczenia co do istoty sporu, a nie z chwilą przyjęcia prawidłowo wniesionego środka odwoławczego przed sądem wyższej instancji. Wskazując na powyższy zarzut skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi

Apelacyjnemu w Poznaniu celem nadania skardze kasacyjnej właściwego biegu. W uzasadnieniu zażalenia stwierdzono, że skarga nie podlega opłacie sądowej z uwagi na okoliczność, że postępowanie na skutek apelacji wnioskodawczyni zostało wszczęte przed wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie. W myśl art. 36 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i w sprawach odwołań rozpoznawanych przez sąd pracy i ubezpieczeń społecznych pobiera się opłatę podstawową w kwocie 30 zł wyłącznie od apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Przepis ten wszedł w życie z dniem 2 marca 2006 r., wprowadzając istotną zmianę do obowiązującego przed tą datą stanu prawnego, albowiem zgodnie z art. 463 § 1 k.p.c., ubezpieczony nie miał obowiązku uiszczania opłat sądowych. Skutki nieuiszczenia opłat od środków odwoławczych i środków zaskarżenia wnoszonych przez profesjonalnych pełnomocników określa dodany z dniem 2 marca 2006 r. przepis art. 130² § 3 k.p.c., zgodnie z którym sąd odrzuca bez wezwania o uiszczenie opłaty pismo wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego środki odwoławcze lub środki zaskarżenia (apelację, zażalenie, skargę kasacyjną, skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, sprzeciw od wyroku zaocznego, zarzuty od nakazu zapłaty, skargę na orzeczenie referendarza sądowego) podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia.

Zgodnie z art. 151 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, ustawa oraz dokonane nią zmiany innych ustaw weszły w życie - co wyżej wskazano - z dniem 2 marca 2006 r. Przed wejściem w życie ustawy nastąpiło wydanie zaskarżonego skargą kasacyjną wyroku oraz złożenie wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku z uzasadnieniem (1 marca 2006 r.). Po wejściu w życie ustawy nastąpiło natomiast doręczenie wyroku z uzasadnieniem (12 kwietnia 2006 r.) oraz wniesienie skargi kasacyjnej przez adwokata reprezentującego wnioskodawczynię (5 czerwca 2006 r.). Zgodnie z art. 149 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywil-

nych, w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy (2 marca 2006 r.) stosuje się, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji, dotychczasowe przepisy o kosztach sądowych. Nie ulega wątpliwości, że przepis ten ma zastosowanie, gdyż sprawa została wszczęta (wniesiono odwołanie) przed dniem 2 marca 2006 r. Oznacza to, że do czasu zakończenia postępowania w drugiej (danej) instancji miały zastosowanie przepisy dotychczasowe, a więc między innymi art. 463 k.p.c., stanowiący o zwolnieniu ubezpieczonego z obowiązku uiszczania opłat sądowych. Przepis art. 149 ust. 1 ustawy o kosztach w sprawach cywilnych rodzi konieczność rozstrzygnięcia problemu, kiedy rozpoczyna się postępowanie w kolejnej (wyższej) instancji, inaczej mówiąc - jakie zdarzenie procesowe (data której czynności) ma w tym zakresie decydujące znaczenie. W pierwszym rzędzie nasuwa się odpowiedź, że postępowanie w wyższej instancji rozpoczyna się przez wniesienie środka odwoławczego, czyli decydująca byłaby data dokonania tej czynności procesowej. Jeżeli więc apelacja od wyroku sądu pierwszej instancji zostałaby wniesiona przed dniem 2 marca 2006 r. to należy stosować przepisy dotychczasowe, a do apelacji złożonej począwszy od dnia 2 marca 2006 r., nowe przepisy. Jednakże przyjmuje się, że przez pojęcie „zakończenia postępowania w danej instancji” należy rozumieć wydanie orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie w danej instancji, a więc wydanie wyroku (postanowienia co do istoty sprawy) lub innego orzeczenia trwale zamykającego drogę do wydania wyroku (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2006 r., III CZ 36/06 oraz z dnia 11 lipca 2006 r., I CSK 146/06, dotychczas niepublikowane). Czynności procesowe podejmowane po wydaniu wyroku przed sądem pierwszej instancji i przez ten sąd nie są już zatem postępowaniem w pierwszej instancji. Mogą to być czynności podejmowane w ogóle poza tokiem instancji (jeżeli nie dojdzie do zaskarżenia). Jednakże, jeżeli w sprawie zostanie wniesiona apelacja, to należy uznać, że wszystkie czynności procesowe (stron i sądu) podejmowane po ogłoszeniu wyroku są już czynnościami postępowania apelacyjnego (w drugiej instancji). Postępowanie cywilne w toku instancji ma bowiem charakter ciągły w tym znaczeniu, że nie można uznać, aby postępowanie w pierwszej instancji kończyło się w dniu ogłoszenia wyroku, a postępowanie apelacyjne rozpoczynało dopiero w dniu wniesienia apelacji. Powstawałaby wówczas faza postępowania, które już nie byłoby postępowaniem pierwszoinstancyjnym, a jeszcze nie było postępowaniem w drugiej instancji. Nie ma przy tym znaczenia, że postępowanie apelacyjne (tzw. międzyin-

stancyjne) toczy się przed sądem pierwszej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 września 2006 r., II PZ 34/06, dotychczas niepublikowane).

Inna natomiast sytuacja zachodzi w przypadku wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku sądu drugiej instancji. W odróżnieniu od kasacji, będącej środkiem odwoławczym od nieprawomocnych orzeczeń wydawanych przez sądy drugiej instancji, charakterystycznym dla systemów trzyinstancyjnych i wnoszonym w toku instancji, skarga kasacyjna przysługuje od orzeczeń prawomocnych (art. 398¹ § 1 k.p.c.), przez co stała się w pełni nadzwyczajnym, szczególnym środkiem odwoławczym (przepisy dotyczące skargi kasacyjnej umieszczone są obecnie po dziale V, zawierającym przepisy o zwykłych środkach odwoławczych). Oznacza to, że Sąd Najwyższy nie jest sądem „trzeciej instancji”, a skarga kasacyjna nie jest środkiem prawnym wnoszonym w toku instancji (w ramach instancyjnego postępowania sądowego). W konsekwencji, skoro wydanie prawomocnego wyroku przez sąd odwoławczy kończy postępowanie prowadzone w toku instancji, przeto wszystkie czynności procesowe (stron i sądu) podejmowane są już poza tokiem instancji niezależnie od tego, czy doszło do zaskarżenia wyroku skargą kasacyjną, czy też nie. W konsekwencji należy uznać, że do skargi kasacyjnej od wyroku sądu drugiej instancji wydanego przed wejściem w życie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wniesionej po wejściu w życie tej ustawy, stosuje się przepisy ustawy nowej.

Do takiego samego wniosku prowadzi również brzmienie art. XVI § 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 297 ze zm.), ustanawiającego wyjątek od wyrażonej w art. XV § 1 zdanie pierwsze tych Przepisów zasady bezzwłocznego działania nowej ustawy procesowej. Zgodnie z tym brzmieniem, jeżeli przed wejściem w życie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego zapadło orzeczenie sądu pierwszej instancji kończące postępowanie w sprawie, postępowanie rewizyjne lub zażaleniowe toczyć się będzie w trybie przewidzianym w przepisach dotychczasowych. Na tle tego przepisu należy uznać, że do złożenia (zasad wniesienia, wymagań formalnych) środka odwoławczego (apelacji), w razie zmiany przepisów, należy stosować przepisy obowiązujące w dacie wydania orzeczenia sądu pierwszej instancji. Wyjątek ten nie dotyczy jednak kończących postępowanie w sprawie prawomocnych orzeczeń zapadłych przed sądem drugiej instancji, co oznacza, że do skargi kasacyjnej znajduje zastosowanie reguła określona w art. XV § 1 zdanie pierwsze Przepisów wprowadzających.

Skoro zatem postępowanie instancyjne zostało zakończone wydaniem w dniu 1 marca 2006 r. wyroku przez Sąd Apelacyjny (drugiej instancji), a wnioskodawczyni wniosła skargę kasacyjną w dacie 5 czerwca 2006 r., a więc po wejściu w życie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (2 marca 2006 r.), to do złożenia (zasad wniesienia, wymagań formalnych) skargi kasacyjnej mają zastosowanie przepisy tej ustawy. W konsekwencji nieuiszczenie przez skarżącą, działającą przez profesjonalnego pełnomocnika, należnej opłaty podstawowej (w stałej wysokości) powoduje odrzucenie skargi na podstawie art. 130² § 3 k.p.c.

Z powyższych względów zażalenie podlega oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

=====